

Vladislav Vančura. Rozmarné léto: ještě něco k interpretaci

1. Ačkoli poetismus obvykle spojujeme jen s poezií, *Rozmarné léto* je poetická próza – podobně jako hry Osvobozeného divadla (Jiří Voskovec – Jan Werich – Jaroslav Ježek) jsou příkladem poetického dramatu.

2. Poválečná česká próza (tedy ta po První světové válce) byla pod silným vlivem druhé moderny; spoluutvářela ji média, byla prostoupena všudypřítomnou dynamickou amerikanizací. Vančura se rozhodl postavit tomuto úsilí hráz: volí témata nadčasová (láska překlenuje mezilidskou propast v *Markétě Lazarové*), lehce nostalgická (střetnutí světa tradičního a moderního v *Útěku do Budína*) nebo poetisticky hravé (právě *Rozmarné léto*).

3. Výraz *Rozmarné* tady znamená *nevyzpytatelné, vrtošivé, ale s dobrým koncem*. Všude u Vančury hraje důležitou roli jazyk. V této novele vytváří kontrast mezi (1) scénérii i postavami z dnešního (byť stranou ruchu ležícího) maloměsta a (2) archaičností výrazů, používaných vlastně vždy pro dnešní pojmy – až podléháme oprávněnému dojmu, že některé z těch starobylých sentencí si z různých střípků Vančura sestavil sám (*ve sledu míšených karet*).

4. Odkud se Vančurova vášeň pro rozvernou, ale nikdy ne samoúčelnou archaizaci bere, to se můžeme jen dohadovat: patrně zde hraje roli povaha jeho rodného kraje – slezského venkova, jehož nářečí je blízké polštině, která vždy působí archaičtěji než čeština; snad se tu projevilo i Vančurovo medicínské vzdělání, zejména tehdy již z povahy věci konzervativní a spojené s latinou...

5. Základní dějová linie je zdánlivě jednoduchá. Trojice mužů (plovárenský mistr Antonín Důra, major Hugo a abbé Roch) – a žena Kateřina – svedou předem prohraný souboj s atraktivností krásné tanečnice Anny a s podmanivou naivitou mladého kouzelníka Arnoštka. Ovšem celá čtveřice vězí až po uši v tom, co se nazývá – zejména u mužů – krizí středního věku: příliš mnoho let už uplynulo, křídla jsou přistřižena, síly ubývají a jde jen o to, zamyslet se nad realitou nyní se vtírajících ideálů.

6. Tři muži jsou vylíčení jen prostřednictvím dialogů: Antonín býval mladík – vůdčí a maskulinní typ a zvolil si Kateřinu, která byla chytlavá dívka, jež nenechala žádného kluka chladným. Major poznal ženy jen jako chvilkové rozptýlení pro vojáky, kteří pobývají každou chvíli v jiném městě, a pohrdá jimi, aniž by mu došlo, že je vlastně za celý život pořádně nepoznal. A celibátní abbé čerpá povědomost o lásce jen z knih antických klasiků (Ovidius: *Umění milovat*), aniž by mu došlo, že doba je jiná.

7. Rozuzlení je smírné, ale Vančura umí do příběhu vnést i spodní tóny. Úvodní Antonínova věta – notoricky známá – „*Tento způsob léta zdá se mi poněkud nešťastným*“ se na začátku knížky jeví jako jen prosté konstatování o deštivém červnu, ale po přečtení knihy si čtenář uvědomí, že měla i hluboký, metaforický smysl: předjímal neveselost blížícího se stáří hlavních protagonistů – a je podivuhodné, že takovýhle kritický odstup učinil autor, který v době napsání knihy ještě nepřekročil čtyřicítka.